

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gl. — kr.
pol leta 1 „ 60 „
četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v škofijsk.
poslopju (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

prodaja knjigar Novák
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
če, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Zakaj je tako trda za denar!

„Denarjev povsod manjka, denarjev ni“, tako slišimo tožiti na vseh straneh. Sila je velika. Pogosto beremo po novinah, da ljudje obupavajo in sami sebe umarjajo. Nedavno je na Dunaju oče ubil ženo, otročiče in naposled sam sebe, ker ni imel zaslužka, ne denarjev, ne živeža. V Mariboru si je lani delavec z britvo vrat prerezal, ker je 3 tedne zastoj delo in zaslužek iskal. Na milijone ljudi štejem v Avstriji, čije blagostan se je od nekdanj hvalil, ki nimajo za čim kupiti najpotreb-
niših reči, obleke, soli itd. Kaj je temu vzrok? Morebiti je preveč ljudi? Ali drugod jih živi še več n. pr. v Belgiji, toda ne godi se jim tako hudo. Morebiti ljudje preveč zapravljajo? Je nekoliko resnično, vendar zapravljivec nikder in nikoli ne zmanjka. Morebiti so krive slabe letine? Imeli smo že mnogo slabših. Ali morebiti je izmed nas resnično več denar zginil kakor kafa? Tudi ne. Kajti denarjev je med nami toliko, kolikor še nikdar poprej. Samo v 289 hranilnicah (šparkasah) je založenih 589,259.007 fl. Nacijonalna banka v Beču shranjuje v svojih kletih 136,607.783 fl. v srebru in zlatu, ima 295 milijonov bankovcev in več drugih milijonov, sploh skupaj 517 milijonov. Avstrijski ministri so lani izplačali med vojake, uradnike, učitelje itd. 403 milijonov, letos dobijo državni upniki za obresti 107 milijonov. Državnih bankovcev izdanih je za 411 milijonov. Sploh denarjev je med ljudmi neizmerno veliko. Uzrok denarne stiske ni tedaj v resničnem pomanjkanju slehernega denarja, ampak v slabem in nesrečnem gospodarstvu! Delamo in trpimo za tujce, sami pa obožamo. Ves boljši denar gre v tuje dežele; tujci se z našimi denarji mastijo, sami pa doma silo trpimo, vidno ubožamo in onemagamo! Resnico tega je ove dni dunajska zbornica trgovcev in obitnikov v pismu do ministrov jasno dokazala; prosila je ob enem, naj ministri za božjo voljo enkrat nekaj storijo, sicer je se bati še večjih nesreč: kmetijstvo hira, rokodelstvo nima zaslužka, fabrike stojijo, prodati se ne more nič, vse propada. Dokazi, da se pa

res slabo in za Avstrijo nesrečno gospodariti, so po ovem pismu sledeči:

Cesarstvo ima državnega dolga više 3000 milijonov, obresti se plačujejo v bankovcih, v srebru in zlatu, toda le papirne obresti ostajajo v državi, srebrne in zlate romajo večidel vse v tuje dežele, zlasti na Nemško. Železnice, večje fabrike, banke, zavarovalnice so tudi zveča v tujih rokah, n. pr. južna železnica je v oblasti italijanskih in francoskih bogatašev, ki vse plačilo in dobiček iz cesarstva vlečejo ne v bankovcih, ampak v srebru in zlatu. Voznino na južni železnici moramo vsi v srebru plačevati in če nimamo srebra, doplačujemo azižo. Naposled je naša kupčija že 50 let pasivna, t. j. vsako leto prihaja več tujega blaga k nam, kakor pa od nas v tuje dežele. Nasledek temu je, da gre vedno več našega denarja srebrnega in zlatega, ker papirja nihče ne vzeme, od nas proč v tuje dežele, k nam pa vedno menje; tako postajamo čedalje bolj od tujcev izsrkani, izsesani in izžmikani — ubožci, ki za tujce delamo in trpimo. Številke nam bodo reč še bolj razjasnile. Leta 1821. se je za 4 milijone tujega blaga več spravilo v Avstrijo, kakor pa našega v tuje dežele, l. 1847. za 17 milijonov, l. 1856. že za 43 milijonov in l. 1872. celó za 139 milijonov. To je žalostno! Ko bi ljubi Bog vse naše sedanje zamazane in snažne bankovce z čudežem v zlato in srebro spreobrnil, bi se vse črez mejo preselilo v denarnice tujcev, preden bi 3 leta preminola. Tako strašno hiti naš denar v sosedne države, odkar so začeli pri nas po liberalnih naukih gospodariti ter tujcem meje odprli in tujemu blagu colnino znižali. Druge države, ki nečejo ravnati po „svobodni kupčiji“, kojo so liberalci izmislili, dobivljajo po colnini veliko denarjev, mi pa primeroma skoro nič. V Ameriki znaša colnina v letu pobrana od tujega blaga 340 milijonov, v Francoskem 94, Ruskem 87, Nemškem 52, na Italijanskem 40, pri nas v Avstriji pa še ne celo 20 milijonov, čeravno se črez mero veliko tujega blaga k nam vvaža in denar iz cesarstva vlačí.

Tuje blago k nam pripeljano tišči na ceno

našega domačega blaga in pridelkov, da jim ne moremo več prodajati tako lahko in dobro, kakor poprej, denar ne prihaja več redno med ljudi, denarja med njimi ni. — Tuje blago jemlje nadalje tudi našim rokodelcem, obrtnikom in fabrikam poprejšnji zaslužek; rokodelci stradajo ali kradejo, fabrike umirajo ali stojijo. Ako še sedaj potegnejo slabe letine, ako se stroški pri hišah, srenjah, deželah in v državi črez red pomnožijo, potem ne more drugače priti, kakor je sedaj pri nas — občna stiska. Konservativni možje so to prerokovali in svarili, ali poslušal jih nihče ni — zavaladal je liberalizem in jegovi puhli, nepraktični, škodljivi in nevarni nauki pri nas povsod in zato imamo sedaj tudi povsod razdor, propad, nevoljo, nesrečo in stisko; in ni videti, da bi nje bilo kmalu konec! Nesrečni narodi od liberalnih nauk zapeljani bodo morali izpiti kupico do dna, katero njim je liberalizem v verskem, šolskem, nrafskem državnem pa tudi gospodarskem oziru nalil!

Cerkvene zadeve.

Sv. Oče Pij IX. namislilo skoro imenovati nove kardinale in govori se, da bodo tudi naš novi solnograški nadškof dobili čast kardinala. Papeža je te dni obiskala bivša francoska cesarica z svojim edinim sinom Napoleonem, kateremu so Pij IX. pri krstu boter in ki utegne še kedaj francoski cesar postati. Milo so ga opominjali, naj ostane sv. Cerkvi verno udan, ali mladi princ ni stalen; kmalu potem je obiskal italijanskega kraljeviča Humberta, ki ga skuša med frajmavrerje sprejeti. No, rajni Napoleon III. je tudi bil frajmaurer, pa je nesrečno končal v prognanstvu.

Judovski liberalni listi objavljajo ob praznikih katoliških radi take sestavke, v katerih zavržena judovska smet predrzno psuje najsvetejše krščanske resnice, skrivnosti in naprave in zapeljuje kristijane, ki jih lagodno in pregrešno berejo, v zaničevanje sv. vere in potem v neverstvo in pogubljenje. Naša mesta in trgi so polni takih grdih in nevarnih listov. Slišimo, da tudi med naše slovensko ljudstvo na deželi zopet marljivo iz Gradca pošiljajo in silijo frajmavrerski list: „Dorfbote“, ki jim pači versko prepričanje in kuži krščanske čednosti. Varujte se ga bolj, kakor kuge! Kajti on ne mori teles, ampak pogublja duše, katere je Sin božji drago kupil.

Zaničevanja sv. križa, ki se je zgodilo v Lincu našim bralcem ne moremo zamolčati. V tamošnji meščanski šoli je leseni križ padel raz stene na tla; pobrali ga so potem in vrgli za omaro; ali tudi tu ga niso trpeli, ampak odnesli v predvežico — stranišča! Ubogi križani Gospod! tako se godi z podobo tvojega trpljenja in našega odrešenja v šoli linčkega mesta!

Služba božja brez duhovnika se vrši v farnej cerkvi v Himmelwitz-u v Šleziji na Pruskem, ker je pruska vlada faranom zaprla obadva duhovna

pastirja. Vsako nedeljo in praznik vabi mežnar z zvonenjem vernike, ki se ob znani uri v svoji lepi cerkvi po navadi zberó; orglar sedi pri orglah in orgla, verniki pa pojejo najprej lavretanske litanije in potem mešno pesem. Po sanctus-u utihnejo orgle in petje in vse gleda žalostno na sv. altar, kder sicer sveče gorijo, ali mešnika pred njim ni in Sina božjega v sv. skrivnostih na njem tudi ne. Skoro vselej se v teh trenutkih po cerkvi sliši glasno jokanje; ovce so brez pastirja in brez sv. Rešnjega Telesa. To je nasledek preganjanja sv. Cerkve na Pruskem!

Gospodarske stvari.

Špargel (*Asparagus officinalis*.)

M. Težko se bode med obilnim številom raznih zelenjav ktera našla, koja bi zdravju človeškega trupla toliko ugajala, kakor ravno špargel. Posebno blagodejno deluje na ledvična opravila in marsiktera škodljiva stvar bi v truplu ostala in ga boleno napravila, ktero pa povžitega špargelna soki po naravnem potu iz trupla pospravijo. Pa tudi vrtnarju, kateri prireja razno zelenjavo za prodaj, vrže ravno poprodani špargel lepega denarja in tedaj je špargel tudi kot trgovinska stvar vse priporočbe vreden in želeti bi bilo, da bi se njegove pridelave ne samo vrtnarji ampak tudi naše gospodinje bolj marljivo poprijele, kakor se to dosedaj godi. In ravno zato hočemo o špargelnu in njegovi pridelavi lanske razprave o raznih zelenjavah nadaljevaje nekoliko bolj obširno govoriti.

Špargel, kateri se po vrtilih prideluje, je ali zelene ali belkaste barve in gledé okusa dajejo nekteri zdaj prvi zdaj drugi sorti prednost. Razlika v okusu je pa večidel le bolj odvisna od boljše ali slabše obdelave špargelrove. Med raznimi sortami, ktere se najbolj obrajtajo, se morajo sledeče imenovati: a) ulmski špargel z debelimi višnjelimi stebli, b) darmštadtski z svitlimi in c) orjaški špargel z posebno debelimi stebli.

Špargel je domača, prav trdna in večletna rastlina. Kdor ga hoče po pravilih umnega vrtnarstva prirejeta, naj se ravna po sledečih ravnilih: 1. Zemlja za špargel ne sme biti ilovnata, kremenasta in kamenita, ampak mora imeti toplo in suho lego. 2. Kolikor globokejša je zemlja obdelana in kolikor rahlejša, toliko krepkejši špargel se zaredi in obraste. Zato so taki prostori na vrtu najboljši za špargelnovo pridelavo, ki so globoko z sipasto prstjo, s stolčeno opeko ali z drugim drobirjem nasuti. Tudi čista peskovina je priležna, ako se ji dosti gnojja podati more. 3. Treba je toraj zemljišče za špargelrove nasade kolikor mogoče najbolj globoko prekopati ali rigolati zlasti, če je zemljišče bolj neobdelana celina in ne nasuta prst. 4. Pregloboko polaganje špargelnovih korenin nič kaj ne kaže. Najbolje je, jih

tako polagati, da ima odraščena špargelnova rastlina svoje koreninsko srce blizu $\frac{3}{4}$ črevljev pod zemeljno površino tako, da ga lopata delavčeva ne more doseči. 5. Prvo leto se rastlina sme le nekoliko palcev z prstjo pokriti. 6. Premočna gnojna podlaga pri posajanju špargelna ne velja veliko, ker rastline prelahko zagnjijejo in poginejo. Za nasajanje naj se tedaj izbere dobra, mastna prst, ki rast špargelnovo dosti izdatnejše pospešuje kakor gnoj. 7. Za nasajanje naj se izberó le krepke in močne sajenice. Vendar pa starejše sajenice od 4 let ne veljajo. 8. Vsakoletno gnojenje z dobrim zlasti z golobjim ali kokošjim gnojem posebno o pozni jeseni je pglavitni pogoj, da se mehka in debela stebila špargelna priredijo. 9. Mladi špargel se ne sme prej porezovati, predno se je dobro v zemlji vkoreninil in močen postal, nikakor pa pred tretjim letom. Zareja se špargel po semenu, ki se jeseni nabira, čisti, in ali brž ali vsaj spomladi zarano poseje. Seje se pa takole: grede, v ktere ima seme priti, se morajo globoko izkopati. Prst morajo imeti prav rahlo, ki se potem z kratkim, prhkim gnojem pomeša. Grede se lepo vzravnavajo in seme se na nje blizu tako gosto seje, kakor gosto se poseva mesečna redkev. Posejano seme se potem z lahko, mastno prstjo nekaj palcev na debelo pokrije. Skozi poletje se morajo gredice marljivo zalivati in oplevati. Sadike, ki spomladi poženejo, ostanejo dve leti v semenski gredici, dokler da se spomladi tretjega leta izkopljejo in krepkejše za nasajanje novih špargelnovih gredic porabijo. Nekteri imajo dveletne sajenice rajši od triletnih, ker one preje rastejo. Med triletnimi jih je predosti starejših, ki ne veljajo. Špargelne grede se ali po sajenicah ali po semenu zasajajo. Zasajanje z sajenicami je zopet zelo različno. Nekteri jih posajajo v jame, drugi v luknje zdaj ožje zdaj širje narazen z slabšimi ali močnejšimi gnojnimi podlagami. Najpriležnejši način nasajanja špargelnovih gred v vrtilih, kjer za prostor ne hodi pretesno, je sledeči: zemlja se na 3—4 črevlje na globoko prekoplje ali rigola in potem zopet lepo poravna. Potem se celo prekopano zemljišče zopet razdeli na grede po štiri črevlje široke; na vsaki gredi se po črevelj široke in ravno tako globoke jame potegnejo, v ktere se potem sajenice poldrugi črevelj vsaksebi posade, z količki zaznamujejo in na tri palce debelo z prstjo zasujejo. Predno se pa sajenice posade, se dno jamic nekako hrbitičasto vzravna in če je zemlja slaba, z dobro prstjo nasuje. Na te vzravnane hrbte se sajenice posade. Korenine se jim morajo pa na vse strani okoli in okoli lepo vzravnavati, da nobena druge ne prekrizava in da nobena globočje nego za tri četvrt črevelja pod površino grede ne pride.

Prirodoslovne črtice o prešičih. Koristne naše svinje so udomačeni zarod divjega praseca in divje presice. Učenjaki nazivljajo vse te živali

ščetinarje, ker jim je koža namesto z dlako pokrita z ščetinjem. Ščetinarje na dalej prištevajo živalim mnogoparkljarjem ali debelokožcem in po tem takem je razvidno, da so naše svinje sorodne največjim stvarim na kopni zemlji: velikanskemu slonu ali elefantu, indijskemu nosorogu in ameriškem tapirju. Te stvari so sorodne med seboj, kakor kopitarji: konji, osli, cebre in kvage. Svinje ali prešiči so med debelokožci in mnogoparkljarji najmenjše vendar pa najštevilniše plemo. Samo v Avstriji štejemo više 10 milijonov svinj.

Navadno vzraste domača svinja 0.628 do 0.758 metra na visoko in 1.235 metra na dolgo; vendar je to pri raznih plemenih zopet različno. Jednako različna je tudi barva. Imamo svinje beljuge in črnje, potem sive, rujave in progaste. Ščetinje po hrbtu je večasih bolj dolgo in trdo, kakor drugod; sicer pa redke, tenke in mehke ščetine veljajo kot znamenje žlahtnega svinjskega plemena; goste, debele in trde ščetine pa kažejo na krepko, zdravo in boleznim malo podvrženo plemo. Glava je močna in dolga, nosnice so tudi dolge in ozke; zato pa se tudi svinja hitreje kakor vsaka druga domača živina za duši, ako njej nos zateče; konec nosa je rivec ali rilec, s katerim rije po zemlji, da si posebno v divjem stanu išče črvov in drugega živeža. Ušesa pri žlahtnih plemenih so kvišku stoječa in majhna, pri drugih pa velika in obešena. Vrat je primeroma do ostalega telesa kratek in debel in je znamenje žlahtnega plemena čem bolj je kratek in debel. Zobi ima sprednjih 10 do 14, tesla 4, končnikov pa 24 do 28. Želodec je majhen in človeškemu čudovito podoben. Pod oprsjem, trebuhom tje do zadnjih nog štejemo pri svinji presici 10—14 sescov; maternica v njej je primeroma majhna; toda veliko rodovitnost plemenjač pospešuje več velikih kotov v maternici presice, kder se mladiči nahajajo do poroda; vsak mladič je zavit v posebno kožico in zato starka po porodu izvrže toliko trebežev, kolikor mladičev je skotila. Jajčnjak ima presica na stranima ledovja, in ga je treba izvzeti, če se hoče žival rezati. Mladiči skotivši se so pokriti z volnato dlako ter hitro poiščejo materne sescé, potem pa kaj veselo in živahno po hlevu skakljajo. Mlado svinjčé raste do 1 $\frac{1}{2}$ leta na visoko, potem pa na debelo in na težo. Star postane prešič po 20 let, vendar za rabo ni dalje, kakor do 12. leta; pozneje je meso trdo in neokusno. Požrešen je svinjski rod neizmerno; sné vse, karkoli dobi: mnogovrstne sadeže, korenike, travo, črve, mrčese, polže, muho, celo živinsko blato. Stare presice in merjasci požró večasih lastne mladiče in trebež. Koža je srbiljiva in zato se svinje rade kaluzjajo, toda pri vsem tem ljubijo snago in suho ležišče. Tudi na toplem so rade in topel hlev po zimi je pri svinje-rejstvu jedna prvih skrbi razumnega gospodarja.

Za čistenje vina se kaolin sedaj močno

hvali in priporoča. Kaolin druga ni, kakor zemlja, iz katere se izdeluje porcelanasta posoda; $\frac{1}{2}$ ali 1 kilo na 100 litrov vina je dosti. Kaolin se v snažni posodi z nekoliko vina pomeša v kaši podobno zmes in potem vlije v sod na vino, med vlivanjem se mora vino močno mešati. Ker je kaolin precej težek, se kmalu vsede na dno sode in sedaj se vino lepo očiščeno pretoči. Če $\frac{1}{2}$ kilo ni zdalo, se poskusi še z $\frac{1}{2}$ kilo. Kaolin očisti celó tako vino, ki vreje. Zato pa sedaj krčmarji in vinski tržci pogosto rabijo ovo novo in izvrstno čistilo. Najboljši kaolin se dobi v Klosterneuburgu, toda ne menje od 3 kilo. Sirovega kaolina velja kilo 16 kr., kemiški čistega 32 kr. in za stara vina priredjenega 53 kr. Napis se napravi: Administration der Weinlaube. Klosterneuburg bei Wien. —

Sejmovi. 15. januarja v Beračah (sv. Filip); 17. jan. v Kapeli pri Brežicah, v Gornji Radgoni, v Petrovčah, v Mahrenbergu; 20. jan. v Ernaužu, v Bučah, pri sv. Mohorju, pri sv. Lenartu v slov. goricah in v Brenskigori.

Dopisi.

Iz Ptujca. Pretečeni teden je razsajal skoraj noč in den grozen vihar po celem ptujskem polju in po vseh sosednih pokrajinah. Najhujše je delalo na novega leta den. V Halozah je mnogo streh odneslo. Ljudje so na glas vpili in se jokali. Po časopisih smo brali, da je isti den strahovita burja razsajala po atlantiškem morju in skoraj po vseh straneh velike Evrope. Ob primorskih pokrajinah angleške in francoske dežele je voda od burje proti suhemu gnana neizmerno škodo prizadela in mnogo ljudi pokončala. Skoraj bi človek sodil, da se nam s tem grozovitim viharjem, kakoršnega najstareji ljudje ne pomnijo, napoveduje hudo, burno novo leto. Bog nas vari in premila Matí božja! — Ptujčani imamo zdaj novega župana, odvetnika dr. Breznika. Starega Štrafelo so odrinili, ker sam ni imel toliko razumnosti, da bi bil še v pravem času odstopil. Ali bode novi kaj boljši, to se mora še le pokazati. Veliko upanja nimamo, ker je nemškutar in liberaluh, kakoršen je bil poprejšnji, če morda še ne hujši. Po drugod občine prosijo, da bi se jim dovolilo ločiti se od mest in trgov; naši Kanižanci — okoličani ptujskega mesta — pa na vrat na nos delajo na to, da bi se z mestom združili. Večina menda ne vé, kaj počinja. Glava vse te agitacije je nek Pisk, iz „reihá privandrani Preus“ in zavihan bismarkovec. Le naj si poskusijo . . . saj se bodo menda v kratkem nasitili visokih mestnih doklad. Kakor veste, oskrbljujejo tukajšnjo deželno hiralnico usmiljene sestre. Nekoliko mesecev sem je, kar so prevzele tudi v novo postavljeni mestni bolenišnici postrežbo ubogih trpinov. Sedem jih je vseh, pa ne samo četiri, kakor poroča zadnji lavautinski šematizem.

Zdravnik pa, ki nadzoruje obe napravi, je trl Nemeč, čeravno so boleniki večidel sami konvulzivi Slovenci. Čuli smo, da je tudi nek naroden doktor zdravilstva prosil za to službo — pa nje ni dobil. Saj vemo, da ima dendenešnji nemškutarstvo povsod prednost. Pa čudno je in ostane vsikdar: med samimi trdimi Slovenci zdravnik nemški muteč, ki od bolenika ne razume nobene besede. Tam na Kitajskem, pravijo, da ni tako! Z Bogom!

Iz šmarskega okraja pri Celju 8. pros. Mnogim narodnim in za šolo vnetim gosp. učiteljem našega okraja se je zahvaliti, da šolska mladež dobro napreduje ter se mnogo keristnega in potrebnega nauči. Toda povsod se ne moremo s povoljnimi šolskim napredkom ponašati. Na Žusenu na pr. je šolski napredek nezaten. Tam so otroci iz šole stopivši srečni, ako nekateri malo brati ali morebiti nekoliko pisati znajo; o računstvu, zemljepisji itd. pa skoro nikake vednosti nimajo. Res obžalovanja vredna mladina, ki od 7. do 14. leta šolo obiskuje, po dovršeni šoli pa mnogo potrebnih reči ne vé. Saj pa tudi tu boljšega napredka pričakovati ni, ako učitelj sam ni pedagogično izobražen in o šolskih predmetih dovolj znanosti nima; vrh tega še pa šolo zanemarja ter prepušča mladino v šoli kakemu učeneu nadzorovati med tem, ko sam po svojih opravkih hodi. Tako smo ga nekokrat v Šmarji videli, na Žusenu je pa tačas neki učenec v šoli nadzoroval in podučeval. Isto tako se je tudi okr. glavar pri neki priložnosti javno izrazil, da se ondotna šola zanemarja in da se dotični učitelj mesto s šolo z drugimi reči meča.

V sedanjem času pa je potreba kmetu vsestranskega poduka, a odkod ga neki dobivati, ako se ni v šoli toliko izobrazil in naučil, da bi zamogel svojemu stanu potrebne in podučne časopise in knjige brati?!

Iz Podpohorja. (Dobri nasledki slabe letine. — Gorka zima.) Nič menj, kakor v drugih krajih je tudi v konjiškem okraju rajskega Podpohorja župnije sv. Vaclava, Marije Prihovske in Čadrama preteklo poletje stanovitno dež namakal, vsled kterega smo malo žita in še menj vina pridelali in ljudje sploh tožujejo, da si nikakor k denarju pomagati ne morejo in še tisto, kar kdo ima, se prodati ne more, tako, da se še zdaj dobro Ugovsko vino (Augenbacher) k višemu po 35 fl. polovnjak plačuje. Pri vsem zdihovanju zavoljo pomanjkanja denarja pa ljudje nekteri tudi nehote trezno živijo in so zdravi tako, da je v preteklem letu na tisoč prebivalcev le po 20 mrliv-čev prišlo in se je v Čadramu novega leta den oznanilo, da je l. 1876 bilo 78 rojenih in jih je le 46 umrlo. Imeli smo zdaj praznik za praznikom, ljudje so božjo službo obiskovali in se tiho na dom vračali, kar druga dobra leta ni bilo. — Zimo imamo pri nas tako gorko, da se vijolice in šmarnice prav pogosto na travnikih in vrtih na-

hajajo, v peči nam, kakor na Laškem, razun za kuho ni treba kuniti in ubogi lahko brez zimske obleke, ktere si kupiti niso mogli, shajajo ter bos hodijo v dnevih prosinca, v kterih je vsačih drevje od zime pokalo. Stari ljudje pravijo, da l. 1834. bila je tudi tako topla zima in bila je potem prav dobra letina, ktere se tudi mi nadjamo in že zdaj svoja poljska dela opravljamo, ktera navadno še le mesca sušca na vrsto pridejo.

Iz Zreč pri Konjicah. Pravijo, da so šole za izučenje novih učiteljev sedaj neizmerno bolj drage, kakor nekdanj, (Mariborsko pripravnišče nas stane 20.422 fl., graško pa 23.045 fl. na leto, tedaj skup 43.467 fl. vrh tega ima skoro vsak pripravnik svojo štipendijo. Ured.) in vendar nimamo učitelja že 3 mesece ne, ker je prejšnji učitelj g. Fr. Čeh nas zapustil. Otrok za šolo je 150. Govorica je bila, da dobimo 2 učitelja, sedaj pa še jednega ni. Prejšnji učitelj ni hotel v liberalcev rog trobiti, zato so njega in njegovo ženo tako dolgo nadlegovali in tpinčili, da je rajši ušel. Učitelja so tedaj odpravili, ali da bi za drugega skrbeli pa ni nič slišati. Mislili so novo učilnico staviti, za koga kde? Za puščavnika? Zakaj pa zdaj starišev ne kaznujejo, da otroci v šolo ne hodijo? Liberalci se sami med seboj vjedajo!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Iz Trsta je blag prijatelj „Slov. Gosp.“ poslal sledeče: na sv. 3 kraljev den prišlo je 25 magjarskih dijakov sem, ki nesejo v imenu svojih tovarišev turškemu generalu Kerimpaši, pobijalcu Srbov, krasno izdelano „častno sabljo“ v zahvalo za zasluge, katere si je pridobil za magjarsko in turško omiko z pobijanem kristijanov. Ponosno so hodili v Trstu, kakor da bi bili doma v svojem „magyarorszagu“. Slovence, Italijane in Grke videvše to zgrabi huda jeza, češ, da ni večje sramote, kakor uklanjati se Turčinu. Zbere se tedaj okoli 2000. tisoč ljudi vseh stanov, ki planejo s krikom „sram vas bodi, smrt divjakom!“ na magjarske turkoljube in njih omečejo z blatom, gnilim sadjem in zlaprtki, da so komaj na ladjo ušli. Celo uro je trajala strašna mačja muzika, dokler se grdobe niso odpeljale na Turško. — Dalmatinski deželni zbor začne 15. jan. zopet zborovati; noviški kapetan narodnjak Vojnovič mu je predsednik in deželni glavar. — Iz Vorarlberga so se črez Bavarsko odpeljali 3 bataljoni v Zemun; tedaj nemški vojaki se pošiljajo proti srbsko-turški meji; tudi se je višjim oficirjem poslalo povelje, po katerem se imajo ravnati, če pride do resnih, bojnih priprav. — Na Dunaju ljudje močno bolehalo in umirajo na ginah; 2. jan. jih je umrlo 118. — Ustavoverno ministerstvo je za 33 sedežev českih poslancev, ker v državni zbor priti nečejo, zopet razpisalo volitve na 9. in 15. febr. Čehi bodo gotovo volili stare poslance; vse mučenje českega naroda bo za usta-

voverstvo zastoj. Ali je modro toliko let že 5 milijonov zvestih Čehov tako iznemirovati, o tem si dozvoljujemo močno dvomiti, posebno sedaj, ko se bližajo Avstriji brez dvombe sila važni časi. — Magjari so z dačami silno obloženi, kakor še nikdar; poprej in minister Tisza bo na svojem stolu ostal le tedaj, ako se mu posreči z avstrijskimi ministri pogoditi se zastran izdavanja bankovcev. Tisza je tudi velik prijatelj Judov. Na Rumunskem so par ogerskih, goljufnih Judov po zasluženju napokali; komaj je Tisza to zvedel, že je telegrafiral ministru Andrassy-ju, naj se za Jude potegne. Tako dela Magjar med tem, ko kristijanskega Slavjana na Turškem črti in komaj čaka, da tega Turk pobije in iztrebi. Toda kakor resnično pravični Bog v nebesih živi — za Magjare pride plačilni den!

Vnanje države. V sosedni Nemčiji je huda volilna praska zarad državnih volitev, ki se bodo vršile 12. jan. — Francoski minister in Jud Jules-Simon je pomiloštil 25 razbojnikov, ki so l. 1871 Pariz užigali. — Španjolci so se z Kitajci v Aziji sprli in svojo vojno brodovje že tje odposlali. — Angleško kraljico so oklicali za indijsko cesarico in so zarad tega bile velike slovesnosti v starodavnem indijskem mestu Delhi; ovo angleško-indijsko cesarstvo je veliko; na 76.684 □miljah živi 193 milijonov ljudi; vse to so si kramarski Angleži vedeli po zvijači in sili v 100 letih pridobiti. — V severni Ameriki še se niso mogli pogoditi, kdo bo predsednik republike. V Mehiki se pipljejo 3 generali za predsedništvo in eden je dal generala Eskobado-ta ustreliti; ta je tisti človek, ki je l. 1867. usmrtil cesarja Maksimilijana (brata našega cesarja); Bog nikomu nič dolžen ne ostane. — Egiptovski vicekralj je imel lani nesrečno vojsko zoper Abisinci; vojna je bila tepena in jegov sin Hasan vjet, sedaj ga je odkupil in odposlal polno ladjo avstrijskih srebrnih križakov ali tolarjev Marije-Terezije v vrednosti 10 milijonov goldinarjev. Avstrijski dobri penezi se povsod po svetu klatijo, le doma jih neče biti.

Turške homatije. Turki postajajo čedalje bolj drzni, evropski ministri in poslanci in njihova konferencija pa smešna in nezapopadljiva. Čem menje poslanci za kristijane tirjajo, tem okorniši se dela Turk zanašajé se na razprtije evropskih vlad. Zato je Turk zavrgel vse nasvete in pravi: Črnogorcem se dovoli nekaj zemlje, če se podvržejo sultanu, Srbi dobijo mir, če plačajo 15 milijonov zlatov in razderejo vse trdnjave, Hercegovincem, Bosnijakom in Bolgarom se ne dovoli nič. Nadalje hočejo sedaj tudi Rumunijo podložno imeti sultanu; to pa je Rumune neizmerno razjezilo; ali prav se jim zgodi; zakaj pa niso šli z Srbi vred na boj! zakaj so lani roke križem držali in se smejali, ko so Srbi strašno krvi prelili brez uspeha. Isto velja o Grkih; tudi ti so ostali doma, zdaj pa se imajo Turka bati, če Rusija ne pojde v boj. Konferencija v Carigradu pa gotovo zoper Turke

ne opravi nič. Rusi so ta teden nekoliko utihnili, njihove novine pravijo celo, da ne bodo šli v boj zoper Turke, dokler se jim je bati, da Avstrija pod vodstvom Magjarov prihiti Turkom na pomoč in Ruse od strani preme. To kaže, da se avstrijski konservativci pred lanskim nismo motili, da bodo nas Magjari še v boj zoper Ruse zapleli, na kar nemški Prusi komaj čakajo, da nam vzamejo Česko. Bog varuj Avstrijo, štrana se da še razmotati; toda ruske novine pišejo že veliko bolj srdito zoper nas, kakor pa zoper Turke; sicer pa se vojne priprave nepretrgano nadaljujejo. Turki imajo ob Donavi od Vidina do Tulče zbranih 230.000 mož; Srbi so utrdili Ražanj, Kruševac in Čuprijo; Črnogorci že komaj čakajo na boj; Rumuni in Grki so zaradi turške predrznosti prisiljeni orožati se. Ruski veliki knez Nikolaj je že srečno ozdravel in je dobil novih 110.000 mož. Turški poslanci skušajo mohamedanske planinčanje v Kavkazu zoper Ruse podšuntati. Sploh priprave se take delajo povsod, da ni mogoče misliti na mir.

Za poduk in kratek čas.

Iz Maribora v Solčavo in savinjsko dolino.

VI. Prišedši v Solčavo, oglasimo se najprej pri župniku č. g. J. Janc-u, ki je kaj prijazen gospod in svojih 838 vernih duš že več let zvesto pastiruje v tem skalnem, visokem svetu. Njegova gostoljubnost po pravici daleč slovi; tudi nas je prijazno sprejel in za naše skrčene želodce poskrbel. Bil je petek in kakor smo se nadjali, prišle so res zlahtne postrvi na mizo, ki so nam kaj dobro dišale posebno ker smo marljivo na nje nalivali rujnega vina. Po obedu se podamo od priljudnega kaplana č. g. Antona Fischerja spremljani v čudovito lepo logarsko dolino. Pot se vije večkrat med groznimi stenami ter je včasih tako tesna, da šumeča Savinja komaj vdira naprej. Koliko mostov smo prehodili, tega ne vem, ker smo se vedno prestavljali iz ene strani na drugo. Ova pot je posebno po zimi proti spomladi nevarna. Snežni plazovje, hitri kakor blisk, švigajo iz visočine, sedaj na levi, sedaj na desni strani, lomijo drevesa, vlečejo težko kamenje seboj in pogosto zajeziyo celo Savinjo ter zaprejo stezo popolnem. Kdor je prisiljen v takem času hoditi po tej stezi, temu se vsak trenutek grozi nemila smrt. Prišli smo ravno na mesto, kder se je taka nesreča pripetila. Neka žena je pred leti šla tukaj sama v cerkvo, še le nekoliko za njo bilo je več ljudi, ki so tudi hiteli k službi božji. Sedaj zabučni na vrhu planine kakor grom in kakor blisk leti v dolino strahovit plaz, pobere ženo kakor jastreb majhno pišče, se zavali v Savinjo in jo tako zajezi, da je več časa trpelo, preden si je voda stezo predrla. Ženo so več dni poznej našli mrtvo za vodo. Kolika nevarnost je tukaj za duhovnika, kedar na spoved gre, to si lahko vsak domisli.

Bil je nekdaž kaplan v Solčani, ki se je vselej poprej spovedal, preden se je na nevarno pot k boleniku spustil.

Precej časa smo že hodili kraj Savinje; plezali smo po trdem skalovju, da smo bili mokri od glave do nog; vroče nam je bilo neznan. Naposled se razgrne pred nami zelena logarska dolina; veseli smo gledali njene z cveticami pretkane travnike in lepo obsejane njive. Bili smo pri Logarju, premožnemu kmetu. Od Logarjevih smo še pol ure daleč kresali do kmeta Plesnika, kamor smo bili namenjeni priti. Pred nami ste stali prekrasni gori: Ojstrica in Rinka. Na vrhu Ojstrice je g. kaplan z pomočjo pogumnih fantov postavil slovensko zastavo, ki daleč na Kranjsko in Štajersko naznanja, da tukaj stanuje slovenski rod, ki se za las ne odmekne od svoje mile matere Slave. Kakor silne gore solčavske stojijo krepko solčavski Slovenci za svojo slovensko narodnost! Pri Plesniku smo stopili pod streho! postreglo se nam je z Miklaučevim pivom. Na mizi je ležala še celó nova knjiga — spomenica za potnike, ki od vseh vetrov prihajajo ogledovat in občudovat prekrasnih solčavskih planin. V knjigi bile so še le nekatere vrstice popisane, vse v nemščini, ki je tukajšnjim planinčanjem tako razumljiva kakor meni turščina. Premem tedaj za peró in zapišem v knjigo prve slovenske besede tako-le:

Eden pride iz Svičine,

Druz'ga dom je Maribor;

Šla od Kaple čez planine

Dalje pa ne gresta gor!

Kaka dva strelaja dalje v dolini je segal sneg tijan v ravnino, čeravno je bilo meseca augusta. Od Plesnika nazaj gredé smo nekoliko stopinj potegnoli na stran in pogledali, kako izpod korenin nekaterih jelš na svetlo priteka slovita Savinja; vendar njeni pravi izvirek ni tukaj, ampak dve uri od ondot in sicer tam, kder iz ledene Rinke kakih 10 sežnjevisoko prodira na den kot srebro svetla voda, ki se potem v dolini zbira pa zopet skriva v zemljo in se malo više nad Logarjem drugič prikaže. Voda teče po jarku naprej, nabira vedno več potokov in je pri Logarju že tako močna, da žage goni. Po istej poti, po kateri smo prišli, vrnoli se smo močno utrujeni h gostoljubnemu pragu g. župnika. (Dalje prih.)

Smešničar 2. Pridna žena je milo jokala in se tožila 3 prijateljicam še devicam, da jo njeni mož, kedar pijan domu pride, hudo preteplje. Prijateljice jej obljubijo pomagati, če bo žena verno molčala in storila, kakor se jej bo velelo. Žena obljubi in device jej rečejo; jutri je nedelja, mož bo prišel bržčas pijan domu in tebe pretepal, ti pa upij: sv. Barbara, sv. Cecilija in sv. Doroteja, svetnice in mučenice, hitite mi na pomoč! Drugo bodemo storile me. Kakor je bilo dogovorjeno, tako tudi storjeno. Mož prilomasti drugo noč pijan domu in začne ženo tepsti; ta pa zaupije,

da je dedeju skoro ušesa predrlo: sv. Barbara, sv. Cecilija, sv. Doroteja, svetnice in mučenice, hititi mi na pomoč. Žena je komaj besede spregovorila, že so dveri na stežaj odprte in v hišo stopajo 3 nebeške device, belo oblečene, vence na glavi, a mesto palmovih vej v roki — košate brezove šibe. Molčé stopijo pred moža, se mu pogrozijo s prstom, ga zgrabijo in začnejo šibati tako silno, da je bil prepričan, da ga tepejo res nebeške device. Stokal in cvilil in trepetal je pod šibanjem kakor list na vodi ter začel prositi: o nebeške device, spustite me, nikoli več ne bodem žene tepel. Sedaj prenehajo device in pogrozivše se mu s šibami zginejo skozi dveri, mož pa se obrne k svojej ženi rekoč: „Bog ti plati, da si pozvala te device, a ne sv. Ursule in jeni 11.000 devic, te bi me bile gotovo ubile“. Mož se je res poljšal, žena pa molčala, le jednemu je povedala — „Slov. Gospodarju!“

Razne stvari.

(Za kristijanske reve iz Turškega) darovala je Urša Gomilšakova v Bišu 3 fl. in Jakob Muršec 1 fl. Prenesek 9 fl. 60 kr., toda 8 fl. se je podelilo ubogemu vstašu, ki se je osebno zglašil v Mariboru pri uredništvu, zato skup 5 fl. 60 kr.

(V Celovcu) je umrl na videž ubog drvar, ki je nekemu prijatelju sporočil vse svoje imetje. Prijatelj tega ni bil preveč vesel, ker je drvarja imel za ubožca, ali močno se je čudil, ko je pri sodniji prejel 10.000 fl. Tolika je bila zapuščina drvarjeva.

(Slovenski bašibozuki v Brašlovcih) so 4krat v jednej noči planili na hišo nekega kmeta in mu pobili vsa okna in bi ga bili zaklali, ako bi se jim bilo posrečilo vrata vlomiti. Kaj bo iz tega, ako bodo mladi ljudje tako surovi in divji!

(Bankovce dela) je 17letni hlapec Jož. M. v Cogoncih v slov. goricah, ali že pri izdavanju prvega goldinarja so mladega umetnika zgrabili in sodniji izdali.

(Iz Runča pri Velikejnedelji) se nam piše o hudi praski, ki je nastala pri srenjski volitvi. Taka se rada godi, kder so srenje v občino stlačene, ki vkup ne kažejo.

(Z sekiro ubil) je na Štefanovo pastrk očeha v Verbovici pri Štrigovi blizu Ljutomera.

(Banka Slovenija) naznanja, da je prisiljena sodnijski postopati zoper vse delničarje, kateri brž ne vplačajo sklenjenih 30 fl. na delnico! Žalostna nam majka!

(V ljutomerski gozd) je prišlo okoli 50 tesarjev, da sekajo hrastje za morske ladje. Ta hrastov gozd je bil do zdaj v celem ljutomerskem okraju najlepši in najvrednejši, zdaj pa bo zvečine posekan.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali č. gg. Canjkar Lovro 20 fl. (ustn. dopl.), Kukovič 11 fl., Verk Henr. 8 fl., Ulaga J. str. 22 gld.

(Dražbe) 3. 15. jan. Anton Rožič 2530 fl. Juri Dover 675 fl. v Črešnovcih; 16. jan. Jož. Javornik 3380 fl. v Konjicah, Miha Golenac 1065 fl. v Staremslemenu; 17. Jan. Anton Lamprecht 4634 v Langeku; 18. jan. Juri Modrič v Ljubčnem; 20. jan. Alojz Bračič 775 fl. pri sv. Lenartu.

Listič opravištva. Lanskih listov nimamo več nobenega. — Tudi letošnje prve številke so nam vsi listi pošli, torej je novim še le zdaj se oglašajočim naročnikom ne moremo poslati. Mi smo prosili, naj se naročniki zlasti novi že decembra oglašajo, pa zastonj; če se je vsled tega tu ali tam kaka pomota pri razpošiljanju vrinola in zdaj ne moremo vsem s prvo številko postrči, tega nismo mi krivi. Večini tistih, ki naročnine niso obnovili, smo list že denes ustavili, drugim ga moramo prihodnjič, če se do tečas ne oglasijo. Deležnike tiskovnega društva prosimo, naj se s svojim doneskom podvzajo; kdor hitro da, dvakrat da. Red je povsod dober. — Č. g. V. J. mi Vam liste redno pošiljamo. G. J. Les... tudi Vam smo vse liste poslali.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.
(1 Hl. = 1⁶⁸/₁₀₀ vag.)

Mesta	Pšenica		Rž		Jčmen		Oves		Turšica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor	8	80	6	—	5	10	3	50	5	30	5	10	5	—
Ptuj	9	30	7	—	5	—	3	20	5	20	5	10	5	—
Ormuž	7	32	6	17	5	70	2	92	4	80	7	80	4	88
Gradeč	9	53	6	50	4	88	3	86	5	23	—	—	4	88
Celovec	9	88	7	80	5	16	3	36	4	92	4	46	4	94
Ljubljana	9	10	6	40	4	70	3	57	6	80	4	70	5	85
Varaždin	8	20	6	40	5	80	3	70	5	40	5	50	4	40
Zagreb	10	80	8	—	6	—	3	—	6	80	—	—	—	—
Dunaj	12	40	11	76	8	80	8	54	6	50	—	—	—	—
Pešt	12	—	10	20	8	—	8	12	6	5	5	—	—	—

Najnovější kurzi na Dunaju.

Papirna renta 61.35 — Srebrna renta 66.90 — 1860-letno državno posojila 123.— — Akcije narodne banke 818 — Kreditne akcije 160.— — Napoleon 9.97 — Ces. kr. cekini 5.97 — Srebro 114.30

V g. Pajkovej tiskarni in založbi v Mariboru je izišla nemški spisana

času primerna knjižica

o turškem prašanju od znanega slovenskega rodoljuba in profesorja **Fr. Selak-a**. Knjižica je izvrstna in se glasi: „Ein culturhistorischer Beitrag zur orientalischen Frage“. Dobiva se v Pajkovej tiskarni.

Cena 15 kr.

Loterijske številke:

V Gradcu 5. januarja 1877: 47 58 85 74 14.
Na Dunaju " " 47 46 55 4 7.
Prihodnje srečkanje: 20. januarja 1877.

Podučiteljska služba

na 4razredni šoli v Ljutomeru II. plačilnega razreda se razpišuje.

Prositelji slovenskega in nemškega jezika zmožni naj vložijo svoje prošnje po pravilnem potu do 11. februarja 1877 pri krajnem šolskem svetu tukaj.

Okrajni šolski svet v Ljutomeru 15. decembra 1876.

2-2 Predsednik: **pl. Premerstein.**

Zahvala in priporočba.

V začetku novega leta si podpisani dovoljuje p. n. občinstvu naznaniti, da si bo tudi zana-prej prizadeval vsem zahtevam in naročilom gledé brijenja, opletavanja in striženja las dobro ustrezati. Zahvalivšj se za do sedaj skazano mu za-upanje, naznanja, da je voljen sprejemati mesečne ali celoletne naročitve in če je treba tudi na dom zahajati brit, opletavat in strič. Konečno še pri-poročuje sebe za vsakojaka dela lasničarska ter zagotavlja vse opraviti okusno, snažno in točno.

Jožef Kralj,

friseur

v Mariboru, Burgplatz, v Karl Maherjevi hiši „zur neuen Bierquelle“.

Naznanilo.

300 pitanih ovac je proti gotovej plači na prodaj pri grajšinskem oskrbništvu v Turnišah pri Ptuju — Gutsverwaltung zu Tarnisch bei Pettau.

Dobra kuhinjska sol

po najnižji ceni

v žakljih priredjena se dobi v veliki, pri-vatni solni zalogi v Celju — Salz-Depot in Cilli. — Zastopnik zaloge je gosp.

R. Jud v Celju.

Oznanilo.

3-3

Podpisano ravnateljstvo daje vsem p. n. de-ležnikom na znanje, da se vplačevanje deležnine za leto 1877 začne z 1. januarjem in sicer vsaki čas pri ravnateljstveni kasi v lastnej hiši v Gradcu Sackstrasse Nr. 20, kakor tudi pri vseh distriktnih komisarijatih. Ob jednem priporočamo zavarovanje pohišta, živine, pridelkov, mašin in zalog vsako-terega blaga.

Ravnateljstvo

c. k. priv. vzajemne (wechselfeit.) zavarovalnice proti ognju v Gradcu.

!!! Od leta 1767 !!!

Svetinja
za napredek

Svetinja
za zasluge

ALBERT SAMASSA,

c. kr. dvorni zvonar izdeljavec strojev in raznoterega orodja pri gašenju ognja v Ljubljani,

priporoča p. n. cerkvenim predstojnikom in občinskim zastopom:

Vbrana zvonila

z vso potrebščino, kakor jarmi: ojnice okovi. Zvon tudi 40 centov teže, zamore en moz zvoniti; dalje priporoča vse vrste brizgalnic, orodja za gašenje, vodnjake, cerkvene svečnike iz medenine, ventile, šravbe itd. itd.

po najnižji ceni.

Občinam in gasilnim društvom, da si zvonove in gasilno orodje lahko omislijo, privolim plačevanje v obrokih.

Diploma
pripoznanja

Diploma
pripoznanja

!!! 14 svetinj !!!